

Теоретичні засади впровадження бюджетування на підприємстві

Лук'янчикова І. С., Харківська національна академія міського господарства

Найбільш об'єктивну оцінку підприємницької діяльності, можливість своєчасного виявлення "слабких" місць, забезпечення адаптації підприємства до зовнішніх змін, а також здатність швидко реагувати на ці зміни дає технологія бюджетування. Саме завдяки цій технології вдається забезпечити успішне застосування контролінгу, методики раннього запобігання банкрутству і таким чином посилити ефективність управління. Бюджетування — це частина управлінського обліку й загальної технології управління, що забезпечує підприємствам можливість отримати переваги перед конкурентами через створення ефективної системи управління ресурсами.

Впровадження системи бюджетування достатньо довготривалий процес, який включає ряд етапів, а саме:

- встановлення цілей розвитку;
- прогноз та обґрунтування обсягів продажів;
- визначення обмежуючих факторів;
- підготовка бюджетів підрозділів, генерального бюджету;
- контроль, аналіз;
- коригування бюджетів та інше.

Залежно від поставлених завдань та особливостей функціонування підприємство обирає види бюджетів і розробляє їх структуру. Бюджетування – це простір для творчості, оскільки кожне підприємство неповторне, отже, і бюджетування в ньому має бути таким же. Надзвичайно важливо правильно вибрати об'єкти бюджетування. На підставі системи бюджетів на підприємстві складають зведений (головний) бюджет. За своєю сутністю зведений бюджет являє собою скоординований за всіма підрозділами і функціями план діяльності підприємства, що об'єднує окремі бюджети і формує потоки інформації, необхідні для прийняття і контролю управлінських рішень у сфері фінансового планування. Головний бюджет повинен включати розробку таких бюджетів: продажу, виробництва, виробничих запасів, прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, загальновиробничих витрат, прямих матеріальних витрат, інших прямих витрат, витрат на збут та адміністративних витрат. Процес розробки бюджетів закінчується складанням прогнозного звіту про прибутки та збитки, звіту про рух грошових коштів та прогнозного балансу. Період, на який розробляється бюджет, називається бюджетним. Бюджетним періодом може бути рік, який розбивається на бюджетні квартали, місяці тощо.

Важливою і невід'ємною частиною системи бюджетування є контроль за виконанням бюджету, коли планові значення зіставляються з фактичними і розраховуються відхилення, які сигналізують про необхідність корекції планів чи фінансової діяльності. Бюджетний контроль і управління по відхиленнях здійснюється за допомогою звіту про виконання бюджету. Отже, завдяки

своєчасному коригуванню бюджетів, підприємство може впливати на планові показники.

Таким чином, впровадження системи бюджетування на підприємствах дозволить:

- поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами, раціонально розподіляти і використовувати ресурси, оптимізувати витрати підприємства і впровадити оперативний контроль за постійними і змінними витратами;
- поліпшити платоспроможність підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками;
- підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень;
- узгоджувати, координувати дії окремих підрозділів і відділів підприємств, а також напрямків діяльності для досягнення поставлених завдань.